

В. Г. СЛАБКІЙ, Г. В. ШПАК, Н. П. КРИЗИНА, П. М. ЛИСЕНКО (Київ)

РОЗРАХУНОК ПОТРЕБИ В ЛІКАРЯХ ЗАГАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ – СІМЕЙНИХ ЛІКАРЯХ ДО 2020 РОКУ

ДУ “Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України”

Наведені дані щодо прогнозного розрахунку потреби системи охорони здоров'я України в посадах лікарів загальної практики – сімейних лікарів та необхідної кількості їх підготовки на період до 2020 року – періоду повного переходу системи охорони здоров'я на надання медичної допомоги за принципом загальної лікарської практики-сімейної медицини.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: лікарі загальної практики – сімейні лікарі, потреба, розрахунки.

Законом України “Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги” встановлений повний перехід системи охорони здоров'я України на надання первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) на принцип загальної лікарської практики-сімейної медицини до 2020 р. [2]. МОЗ України розроблено низку нормативно-правових актів щодо пріоритетного впровадження ПМСД [3–8] та визначення компетенцій лікаря загальної практики-сімейного лікаря (ЛЗП/СЛ) [1]. В цих умовах набуває актуальності розрахунок потреби системи охорони здоров'я в ЛЗП/СЛ та здійснення державного замовлення на їх підготовку.

Мета роботи: обґрунтувати потребу в ЛЗП/СЛ на період до 2020 року – терміну повного переходу системи охорони здоров'я України на обслуговування населення за принципом загальної лікарської практики-сімейної медицини.

Матеріали і методи: бібліосемантичний, статистичний – дані забезпеченості лікарями, які надають ПМСД; прогнозний – прогноз чисельності населення України на період до 2020 року.

Результати дослідження та їх обговорення. На першому етапі дослідження за даними Національного інституту демографії нами вивчено прогноз чисельності населення України на період до 2020 року (табл. 1).

Таблиця 1. Прогноз чисельності населення України на період 2011–2020 рр. (тис. осіб)

Показник	Рік									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Чисельність населення України, усього	45778,5	45579,2	45300,7	44914,8	44528,9	44142,9	43757,0	43371,1	42985,2	42599,2
у тому числі										
міське населення	31441,6	31348,0	31199,4	30976,3	30732,5	30528,1	30303,0	30077,2	29850,7	29623,5
сільське населення	14336,9	14231,3	14101,3	13938,5	13776,3	13614,8	13454,0	13293,9	13134,5	12975,7

Як видно з наведених в табл. 1 даних, на 2020 рік в Україні прогнозується чисельність населення в кількості 42599,2 тис. осіб, у тому числі 29623,5 тис. міського та 12975,7 тис. сільського населення. Відповідно до чинних нормативних актів чисельність населення є основним критерієм в розрахунку потреби в посадах ЛЗП/СЛ. Далі на базі прогнозних даних чисельності населення нами обрахована прогнозна потреба в чисельності посад ЛЗП/СЛ (табл. 2).

Як видно з табл. 2, за розрахунковими даними в 2020 році потреба в посадах ЛЗП/СЛ становитиме 30562 посад, у тому числі для міського населення – 19749 та сільського – 10813 посад.

Далі нами вивчалася потреба в посадах ЛЗП/СЛ, які відповідно до чинної нормативно-правової бази мають займати посади завідувачів сімейних амбулаторій та керівників Центрів первинної медико-санітарної допомоги. За прогнозними розрахунковими даними їх кількість має становити 4589 посад.

Таким чином, загальна потреба в посадах ЛЗП/СЛ в 2020 р. становитиме 35151 особа. При цьому, враховуючи впровадження економічних механізмів мотивації сімейних лікарів до ефективної праці, кількість населення, яке вони обслуговуватимуть, може бути збільшена максимально до 2 тис. осіб, що в перерахунку буде потребувати 32862 фізичні особи ЛЗП/СЛ.

Таблиця 2. Прогноз потреби в посадах лікарів загальної практики-сімейних лікарів на період до 2020 року (осіб)

Показник	Рік									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Усього	32908	32758	32551	32266	31969	31698	31414	31130	30846	30562
у тому числі										
для міського населення	20961	20899	20800	20651	20488	20352	20202	20051	19900	19749
для сільського населення	11947	11859	11751	11615	11480	11346	11212	11078	10945	10813

Далі нами вивчалася фактична забезпеченість лікарями, які надають ПМСД, в регіональному аспекті. До даної категорії лікарів на

даному етапі належать крім ЛЗП/СЛ лікарі дільничні-терапевти та лікарі дільничні-педіатри (табл. 3).

Таблиця 3. Фактичні дані про лікарів, що надають первинну медико-санітарну допомогу (станом на 31.12.2011 р.), кількість осіб

Адміністративно-територіальна одиниця	Лікарі загальної практики – сімейні лікарі	Терапевти дільничні	Педіатри дільничні
АР Крим	374	308	236
Вінницька	407	212	125
Волинська	164	100	132
Дніпропетровська	252	734	462
Донецька	420	975	572
Житомирська	488	47	141
Закарпатська	560	75	73
Запорізька	189	375	242
Івано-Франківська	191	294	214
Київська	182	306	197
Кіровоградська	137	147	107
Луганська	198	524	313
Львівська	613	434	325
Миколаївська	159	143	119
Одеська	269	458	316
Полтавська	526	59	153
Рівненська	135	179	133
Сумська	230	149	98
Тернопільська	451	83	150
Харківська	716	518	274
Херсонська	135	151	105
Хмельницька	275	224	187
Черкаська	275	90	146
Чернівецька	283	142	68
Чернігівська	234	138	119
м. Київ	203	777	511
м. Севастополь	74	62	49
Україна	8 140	7 704	5 567

Із даних табл. 3 видно, що в системі охорони здоров'я України працює 8140 сертифікованих ЛЗП/СЛ, 7704 лікарі дільничні-терапевти та 5567 лікарів дільничних-педіатрів. Дві останні категорії лікарів підлягають перепідготовці на курсах спеціалізації.

Нами також встановлена питома вага лікарів, що надають ПМСД та досягли пенсійного віку

(рис. 1, 2). Отримані в ході дослідження та наведені на рисунках дані вказують на те, що 36,9% лікарів первинної ланки, що надають медичну допомогу сільському населенню, та 45,5%, що надають медичну допомогу міському населенню, досягли пенсійного віку, причому 20,2% та 27,8% відповідно знаходяться на пенсії понад п'ять років.

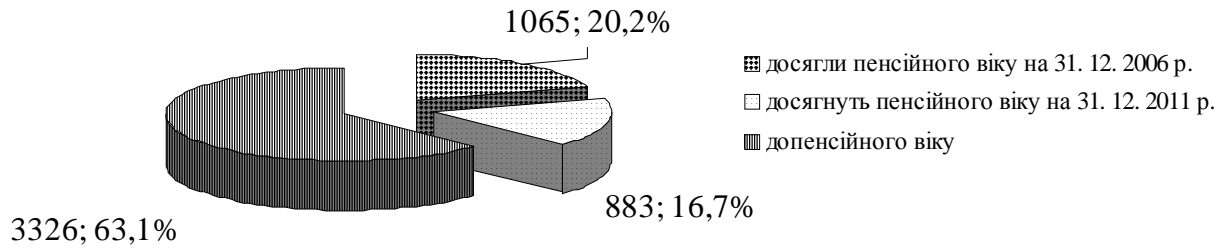

Рис. 1. Вікова структура лікарів первинної медико-санітарної допомоги у сільській місцевості

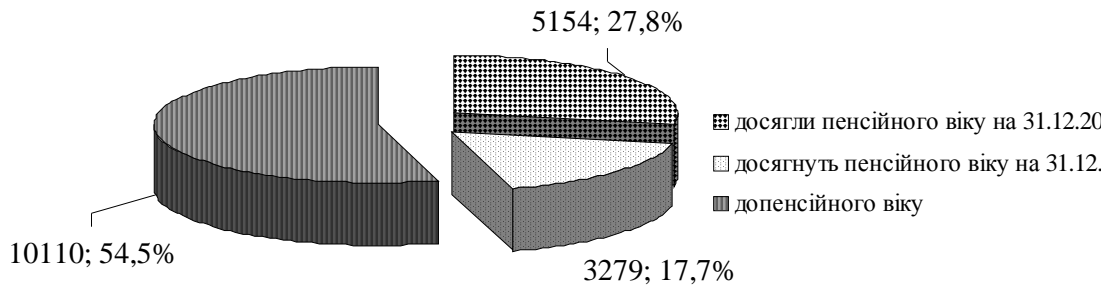

Рис. 2. Вікова структура лікарів первинної медико-санітарної допомоги в містах

Нами також встановлено, що щорічне вибуття у зв'язку з виходом на пенсію, смертністю, міграцією ЛЗП/СЛ у системі охорони здоров'я країни становить до 1100 осіб.

Важливим для проведення розрахунків прогнозу потреби в ЛЗП/СЛ є статистичні дані, згідно з якими щорічно приступають до роботи в

якості ЛЗП/СЛ близько 1500 випускників вищих медичних навчальних закладів, які закінчили навчання в інтернаті.

На підставі отриманих в ході дослідження даних було проведено розрахунки потреби у підготовці ЛЗП/СЛ (табл. 4).

Таблиця 4. Розрахунки потреби у підготовці лікарів загальної практики –сімейних лікарів (абс.)

№	Адміністративно-територіальна одиниця	Потреба у ЛЗП/СЛ,			Наявність ЛЗП/СЛ			Потреба у підготовці лікарів ЗП-СЛ, як різниця між даними р.2 з р.3			Потреба у підготовці лікарів ЗП-СЛ щорічно в умовах наявного населення		
		ВС	МП	СМ	ВС	МП	СМ	ВС	МП	СМ	ВС	МП	СМ
A	1	2			3			4			5		
1.	АР Крим	1430	822	608	356	82	274	1074	741	334	179	123	56
<i>Область</i>													
2.	Вінницька	1230	543	687	527	41	486	703	502	200	117	84	33
3.	Волинська	775	359	417	227	102	125	548	256	292	91	43	49
4.	Дніпропетровська	2311	1853	458	278	94	184	2033	1759	274	339	293	46
5.	Донецька	3017	2668	349	407	259	148	2610	2409	200	435	402	33
6.	Житомирська	940	494	447	483	267	216	457	227	231	76	38	38
7.	Закарпатська	963	310	654	579	126	453	384	184	200	64	31	33
8.	Запорізька	1267	922	345	214	74	140	1053	848	206	176	141	34
9.	Івано-Франківська	1050	398	652	274	26	248	776	372	404	129	62	67
10.	Київська	1256	704	552	256	15	241	1000	689	311	167	115	52
11.	Кіровоградська	735	416	319	108	28	80	627	388	239	105	65	40
12.	Луганська	1573	1320	253	186	111	75	1387	1209	178	231	202	30
13.	Львівська	1862	1031	831	714	430	284	1148	601	547	191	100	91
14.	Миколаївська	851	533	318	212	56	156	639	477	162	107	80	27
15.	Одеська	1724	1063	662	291	101	190	1433	962	471	239	160	79
16.	Полтавська	1085	605	480	515	226	289	570	379	191	95	63	32
17.	Рівненська	869	368	501	191	11	180	678	357	321	113	60	54
18.	Сумська	835	521	314	229	138	91	606	383	223	101	64	37
19.	Тернопільська	823	316	507	441	70	371	382	247	135	64	41	23
20.	Харківська	1924	1468	457	700	140	560	1224	1328	-103	204	221	-17
21.	Херсонська	795	443	352	156	65	91	639	378	261	106	63	43

Продовження табл. 4

A	1	2			3			4			5		
		BC	МП	СМ	BC	МП	СМ	BC	МП	СМ	BC	МП	СМ
22.	Хмельницька	982	485	497	272	72	200	710	414	297	118	69	49
23.	Черкаська	949	480	469	329	186	143	620	293	326	103	49	54
24.	Чернівецька	690	255	436	276	49	227	414	205	209	69	34	35
25.	Чернігівська	797	459	338	198	88	110	599	372	228	100	62	38
<i>Місто</i>													
26.	Київ	1869	1869	0	130	130	0	1739	1739	0	290	290	0
27.	Севастополь	258	238	20	72	72	0	186	166	20	31	28	3
	УКРАЇНА	32862	20942	11920	8621	3044	5577	24241	17898	6343	4040	2983	1057

Таким чином, виходячи з наведених в табл. 4 даних, щорічна первинна підготовка та перепідготовка ЛЗП/СЛ має складати 4040 спеціалістів.

Висновки

Проведені прогнози розрахунки потреби до 2020 року в ЛЗП/СЛ визначають їх кількість в

розмірі 32862 спеціалісти, що потребує щорічної їх підготовки та перепідготовки в кількості 4040 спеціалістів.

Перспективи подальших досліджень сформульовані на розробку системи післядипломної безперервної професійної підготовки ЛЗП/СЛ.

Список літератури

1. Науково обґрунтовані підходи до розробки кваліфікаційної характеристики лікаря загальної практики-сімейного лікаря з позиції компетентнісного підходу : [метод. реком.] / Матюха Л. Ф., Гойда Н. Г., Слабкий В. Г., Олійник М. В. – К., 2009. – 23 с.
2. Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги : Закон України від 7 липня 2011 р. № 3611-VI [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
3. Про внесення зміни до Переліку закладів охорони здоров'я : наказ МОЗ України №301 від 20.05.2011 р. [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://www.moz.gov.ua>. – Назва з екрану.
4. Про затвердження нормативно-правових актів Міністерства охорони здоров'я України щодо реалізації Закону України від 7 липня 2011 року № 3612-VI "Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві" : наказ МОЗ України №646 від 05.10.2011 р. [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://www.moz.gov.ua>. – Назва з екрану.
5. Про затвердження Примірних штатних нормативів центру первинної медичної (медико-санітарної) допомоги у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та м. Києві : наказ МОЗ України № 556 від 01.09.2011 р. [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://www.moz.gov.ua>. – Назва з екрану.
6. Про затвердження Примірного положення про центр первинної медичної (медико-санітарної) допомоги : наказ МОЗ України № 557 від 01.09.2011 р. [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://www.moz.gov.ua>. – Назва з екрану.
7. Про затвердження Примірного статуту Центру первинної медико-санітарної допомоги : наказ МОЗ України №384 від 29.06.2011 р. [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://www.moz.gov.ua>. – Назва з екрану.
8. Про затвердження Примірного табеля матеріально-технічного оснащення закладів первинної медичної допомоги у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та м. Києві : наказ МОЗ України №555 від 01.09.2011 [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://www.moz.gov.ua>. – Назва з екрану.

РАСЧЕТ НЕОБХОДИМОСТИ ВРАЧЕЙ ОБЩЕЙ ПРАКТИКИ – СЕМЕЙНЫХ ВРАЧЕЙ ДО 2020 ГОДА

В. Г. Слабкий, Г. В. Шпак, Н. П. Кризина, П. М. Лисенко (Київ)

Приведены данные относительно прогнозного расчета необходимости системы здравоохранения Украины в должностях врачей общей практики – семейных врачей и необходимого количества их подготовки на период до 2020 года – период полного перехода системы здравоохранения на оказание медицинской помощи на принципах общей врачебной практики – семейной медицины.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: **врачи общей практики – семейные врачи, необходимость, расчет.**

REQUIREMENT CALCULATION OF GENERAL PRACTITIONERS/FAMILY DOCTORS UNTIL 2020

V. G. Slabkyi, G. V. Shpak, N. P. Kryzyna, P. M. Lysenko (Kyiv)

The data of predictive calculation of the Ukrainian health care system needs of positions of general practitioners / family doctors and the required number of their preparation for the period until 2020 – the period of complete transition of the health care system to provide medical assistance on the basis of general practice / family medicine.

KEY WORDS: **general practitioner/family doctors, requirement, calculations.**

Рецензент: к.мед.н., доц. Л.Ф. Матюха